MALTA

QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA

ONOR. IMHALLEF
PACE RAYMOND C.

Seduta ta' 30 ta' Ottubru, 2002

Citazzjoni Numru. 364/2001/1

Paul Calleja

vs

Rita Calleja

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fis-6 ta' April 1974 hekk kif jindika l-Att taz-Zwieg Numru 963/74 hawn anness u mmarkat bhala Dok. "A".

Illi minn dan iz-zwieg ma kienx hemm tfal.

Illi z-zewg kontendenti meta zzewgu kellhom l-eta' ta' sittax-il sena (16).

Illi madwar xahar wara z-zwieg l-attur kien gie kkundannat ghall-piena ta’ prigunerija.

Illi l-attur kien hareg mill-Habs Civili fis-sena 1979 u minn dakinhar qatt ma rega’ ghex mal-konvenuta, liema konvenuta dak iz-zmien gja’ kellha tfal minn haddiehor.

Illi l-kunsens tal-partijiet jew ta’ wiehed minnhom kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq drittijiet u dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi l-kunsens tal-partijiet jew ta’ wiehed minnhom inkiseb ukoll bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi ghalhekk iz-zwieg ghandu jigi dikjarat null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi.

Illi l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi z-zwieg bejn il-kontendenti.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process.

Rat il-verbal tal-25 ta’ Settembru 2001.

Rat ir-rikors tal-attur Paul Calleja datat 5 ta’ Novembru 2001 a fol. 13 fejn talab lill-Qorti sabiex tawtorizza li n-notifika tal-konvenuta ssir wara l-hinijiet legali u dan taht dawk il-provvedimenti li jidhrilha xierqa w opportuni.

Rat il-verbal tal-Qorti tat-12 ta’ Novembru 2001 fejn laqghet it-talba kif proposta.

Rat il-verbali tat-22 ta’ Novembru 2001; tat-13 ta’ Frar 2002 fejn din il-kawza giet differita biex tkompli tinstema’ minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta mill-Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.; tas-16 ta’ Mejju 2002 fejn inghata digriet tal-affidavit tal-attur b’terminu ta’ hamsin (50) gurnata, filwaqt li l-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 ta’ Ottubru 2002.

Rat li l-konvenuta minkejja li giet debitament notifikata bl-avviz tas-smiegh tal-kawza fl-14 ta’ Jannar 2002 u bic-citazzjoni attrici fl-istess data baqghet ma pprezentat l-ebda nota tal-eccezzjonijiet u ghalhekk baqghet kontumaci.

Rat in-nota tal-attur Paul Calleja tat-2 ta’ Awissu 2002 li biha pprezenta l-affidavit tieghu stess, immarkat bhala Dok. “PC”.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

Illi din hija kawza fejn l-attur qed jallega li z-zwieg tieghu mal-konvenuta huwa null u bla effett skond id-dispozizzjonijiet tal-ligi, *stante* li qed jghid li l-kunsens tieghu jew tal-konvenuta jew tal-partijiet it-tnejn kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq drittijiet u dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg; u li l-kunsens tal-partijiet jew ta’ wiehed minnhom inkiseb ukoll bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Illi ghalhekk l-attur qed isostni li dan iz-zwieg huwa null billi vizzjat b’difett serju ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga

u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taz-zwieg, skond l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** *oltre* wkoll ghal dak mahsub fil-paragrafu **(f) tal-artikolu 19 (1) tal-Kap 255**, da parti tal-kontendenti jew ta' wiehed minnhom.

Illi ma jidhirx li l-konvenuta prezentat eccezzjonijiet fil-meritu ghall-istess talba, pero' gie ritenut diversi drabi li anke f'kaz ta' nuqqas ta' kontestazzjoni w addirittura f'kazijiet fejn ikun hemm ammissjoni xorta wahda jrid jigi stabbilit li hemm bazi reali u legali sabiex tigi milqugha t-talba attrici ghall-annullament taz-zwieg.

Illi nfatti fil-kawzi fl-ismijiet **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002) u **"Rose Tituoah vs Dr. Joseph Mario Sammut *et*"** (P.A. (RCP) 13 ta' Gunju 2002) inghad illi:-

"Illi qabel xejn ghandu jigi osservat li f'din il-kawza l-konvenuta tidher li qed tammetti ghat-talbiet attrici, izda kif gie ritenut fis-sentenza ***"Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia (A.C. 15 ta' Jannar 2002 - Citaz. Nru: 165/95/VDG"*** *anke fil-kaz ta' "ammissjoni ta' xi talba jew ohra, din il-Qorti ma kinetx tkun ezonerata milli tisma', u naturalment tezamina u tivvaluta, il-provi sabiex tassigura ruhha li hemm bazi legali ghall-annullament mitlub (ara* ***"Angela Spiteri xebba Selvaggi vs Joseph Spiteri"****, (Prim'Awla, 4 ta' Novembru 1994);* ***"Carmel sive Charles Camilleri vs Teresa Camilleri",*** *(Prim' Awla, 3 ta' Ottubru 1995);* ***"Evelyn Agius vs John Borg"****, (Prim' Awla, 4 ta' Ottubru 1995);* ***"Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri"****, (Prim' Awla, 10 ta' Novembru 1995***); "Isabelle Zarb vs Stephen Attard"****, (Prim' Awla, 21 ta' Novembru 1995);* ***"Terrence Richard vs Maria Concetta Richard nee' Goodlip"****, (Prim' Awla, 22 ta' Frar 1996);* ***"Alfred Tonna vs Maria Tonna"****, (Prim' Awla, 31 ta' Jannar 1996);* ***"Bernardette Debono xebba Gauci vs Mario Debono"****, (Prim' Awla, 16 ta' Settembru 1996)".*

A. KONSIDERAZZJONIJIET TA' DRITT U FATT.

Illi fil-premessi tac-citazzjoni l-attur qal li l-kunsens tal-partijiet jew wiehed minnhom kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha liema premessa qeghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi fl-istess premessi jinghad, l-attur sostna illi l-kunsens tal-partijiet nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u tal-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, liema premessa qeghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:

"Artikolu 19 (1) *B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi din il-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita` taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewgt sub-incizi separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha

mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi ghar-rigward tal-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu, ma kkunsidrawx bis-serjeta` l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju "*supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess* a *critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly"* .

"Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 Sabattani held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'amentia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage…….. Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity……"

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard*** **in *'L*'immaturite' et le consentement matrimonial*"*** (pg. 54-55***)*** jghid is-segwenti*:*-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus' and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar**

gia` Borg" (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid :-

*"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. **(Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the*

obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics". (***Vidadrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi fil-kuntest ta' dan kollu mill-provi migbura jirrizulta li l-attur beda johorg mal-konvenuta meta kien kellha (15) hmistax-il sena fiz-zmien meta huwa kellu guri kriminali pendenti dwar serq u meta kellem lid-difensur legali tieghu Dr. Guze Maria Camilleri, dan kien qallu li l-unika cans li kellu sabiex jipprova jehles minn sentenza ta' habs kien biss li jizzewweg, sabiex jikkonvinci lill-Qorti li kien irriforma ruhhu u kien qed jipprepara sabiex irabbi familja.

Illi ghalhekk peress li huwa ried kemm jista' jkun jehles akkost ta' kollox milli jmur il-habs, hejja pjan sabiex jizzewweg lill-konvenuta, u fil-fatt avvicinaha sabiex tizzewgu, ghalkemm l-attur jammetti li huwa kien mohh ir-rih, u l-unika motiv li kellu biex jizzewweg kien hafna 'l boghod minn dak necessarju ghaz-zwieg, u fejn lanqas qatt ma kellu l-hsieb li jghix mal-istess konvenuta, jew li jkollu familja wahda. Fil-fatt ma jidher li kien hemm ebda sentiment *da parte* tal-attur lejn il-konvenuta, u din kienet biss bicca ghodda f'idejh sabiex huwa jizzewweg sabiex jipprova jimpressjona fi kliemu lill-Qorti milli taghtih piena karcerarja jekk jinstab hati tal-akkuzi migjuba kontra tieghu.

Illi mill-provi wkoll jirrizulta li l-konvenuta, wkoll ta' eta' tenera ta' (15) hmistax-il sena accettat mill-ewwel il-proposta tal-attur, u ghalkemm ma giex akkwistat il-kunsens ta' omm il-konvenuta, xorta l-istess kontendenti zzewgu bla ma lanqas qalu lill-genituri taghhom u marru

joqghodu f'post li kienu krew. Izda xahrejn wara sar il-guri u l-attur gie kkundannat ghal tmien (8) snin habs, u ghalhekk l-partijiet infirdu, milli jidher ghal dejjem, ghaliex l-konvenuta qatt ma marret lanqas tarah il-habs u dan sad-data meta hareg fin-1979. Sar jaf li l-konvenuta kellha hamest (5) itfal ovvjament mhux minn tieghu, fil-waqt li huwa ltaqa' ma' mara ohra u maghha beda jghix u llum ghandhom hamest (5) itfal u ghadhom jghixu flimkien.

Illi minn dan kollu jidher car li l-attur bil-komporatament tieghu kemm qabel u wara z-zwieg, juri li dan kellu difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju min-naha tieghu fuq il-hajja mizzewga, anke ghaliex il-kunsens tieghu ma kienx qatt dirett li jghix ma martu bhala familja wahda izda biss sabiex juza z-zwieg bhala pretest sabiex il-piena li seta' jaqla' ghall-akkuzi li kellu jiffaccja kienet tkun anqas jew inkella sabiex il-piena karcerarja ma tigix inflitta fil-konfront tieghu u fuqu, b'kull sentiment ta' mhabba *verso* l-konvenuta ghal kollox nieqes.

Illi dan kollu jindika li l-attur qatt ma kellu u lanqas seta' jkollu gudizzju serju u normali fuq id-drittijiet u l-obbligi taz-zwieg u fil-fatt ghal dak li jirrigwarda l-attur tali konsiderazzjonijiet bazici kienu ghal kollox assenti fl-apprezzament tieghu tas-sitwazzjoni nkluz meta ddecieda li jizzewweg u fatalment fil-mument li huwa ta l-kunsens tieghu ghall-istess zwieg.

Illi dan qed jinghad ghaliex li mill-fatti esposti f'din il-kawza jirrizulta li l-attur qatt ma kellu ntenzjoni li jghix ma' martu, u *in verita'* qatt ma ried jghix maghha fis ghaliex l-iskop tieghu kien biss li juza lill-konvenuta, bhala persuna ma' min huwa jkun jista' jizzewweg purament ghall-iskopijiet egoistici tieghu u ghal xejn izjed.

Illi *in verita'* ma jistax ikun mod iehor meta wiehed jikkonsidra li f'dak iz-zmien l-istess kontendenti kienu litteralment tfal, u wkoll hadd minnhom ma kellu l-ebda hsieb taz-zwieg, u lanqas bl-atteggjament taghhom ma taw konsiderazzjoni adatta ta' x'inhu verament l-att taz-zwieg, il-konsegwenzi tieghu, u d-drittijiet u l-obbligi minnu

naxxenti, izda jidher li dan kien biss ghall-attur mezz sabiex jakkwista dak li jrid u konvenjenti ghalih f'dak iz-zmien, mentri li ghall-konvenuta din kienet ghaliha xi forma ta' avventura, li tidhol u tohrog minnha qisu meta u x'hin trid.

Illi dan kollu huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life' ".*

*"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossubilita' taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-' communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef'** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi dan kien ovvjament mankanti bejn il-partijiet, kemm mill-attur kif gja indikat, u wkoll mill-konvenuta, u dan

mhux biss minhabba l-eta' tenera taghhom fid-data tal-istess zwieg, izda wkoll li hija bhala persuna tidher li kienet immatura' ghall-ahhar, u dan huwa wkoll manifestat mill-fatt li hija bla ebda hsieb u spjegazzjoni ta' xejn, accettat il-proposta tal-attur li tizzewweg, bla ebda preparamenti, lanqas dawk minimi, u fil-fatt lanqas infurmaw lill-genituri taghhom dwar l-istess zwieg, u kull ma ghamlu kien biss li irrangaw li jizzewgu, bla ebda mistednin u xejn.

Illi minn dan kollu jidher li l-partijiet kienu f'impossibilta' li jifhmu u japprezzaw is-sinifikat taz-zwieg u l-obbligi u d-drittijiet naxxenti minnu u dan iwassal li min-naha taz-zewg partijiet hemm ragunijiet sufficjenti li tali zwieg jigi kkunsidrat bhala null u bla effett anke skond l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**.

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazjoni totali jrid jigi ippruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) il-Oorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta` tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p. 912) :-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio sue ostensio falsi pro vero'.

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe` issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja` mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il--

Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsisti fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilta` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-"consortium vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta` u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresuponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indossolubilta` fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J*. Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*****,** fil-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, "**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li

"it is not necessary that this intention (i.e. li teskludi l-indossolubilita') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mil-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami jidher li ghalhekk l-attur ipprova wkoll li dan huwa kaz ta' annullament taz-zwieg li jaqa' taht id-dipozizzjoni tal-**artikolu 19 (f) tal-Kap 255,** u dan peress li jidher mill-provi prodotti li l-attur qatt ma kellu ntenzjonijiet serji dwar l-istess zwieg naxxenti mill-fatt ppruvat li huwa qatt ma kellu u wisq anqas wera intenzjoni, hsieb jew almenu xewqa li huwa jghix ma' martu fid-dar konjugali maghzula minnhom sabiex iqatta' hajtu jghix ta' familja fissa maghha, u dan huwa manifestat mill-fatt li l-iskop kollu tal-attur kien biss dak fuq indikat li jipprova juza l-fatt li huwa zzewweg sabiex inaqqas mill-piena karcerarja li huwa kien donnu qed jistenna jekk jigi misjub hati tal-akkuzi migjuba kontra tieghu, u kien ghalhekk u ghalhekk biss li huwa zzewweg lill-konvenuta; zwieg li kien wiehed ghall-apparenza u ta' l-isem biss, anzi jinghad li dan kien verament zwieg ta' konvenjenza u xejn izjed.

Illi dan huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-

drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life' ".*

*"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossolubilta' taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef"** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi dan kien ovvjament mankanti mill-attur, u fil-fatt il-provi juri b'liema mod hafna persuni qed jidhlu ghal dan l-istitut taz-zwieg, bal ebda preparazzjoni, bla serjeta', bla ebda mhabba, jew emozzjoni, u l-aghar minghajr il-minimu ta' *commitment* ta' parti jew l-ohra, u ghalhekk ma huwa xejn sorprendenti li bosta zwigijiet qed jispiccaw li jigu dikjarati bhala nulli u bla effett, ghaliex assolutament fl-att kostituttiv taghhom ma jkun hemm xejn hlief il-forma, bla ebda bazi morali, u wisq inqas konsenswali, u bla ebda realizzazzjoni tat-tifsira bazika tal-istess zwieg, li s-sinifikat

tieghu, anke fid-dinja moderna ma jistax jigi mnaqqas, *stante* li kien u ghadu sa llum il-bazi tas-socjeta' taghna; dan *nonostante* l-episodji negattivi, inkluz dak konsistenti f'din il-kawza, li kull ma jmur dejjem jizdiedu, rizultat ta' nuqqas ta' preparazzjoni tajba sabiex wiehed jassumi l-istess.

Illi ghalhekk din il-Qorti wara li hadet in konsiderazzjoni l-provi kollha prodotti thoss li anke fuq din il-bazi hemm ragunijiet sabiex tintlaqa' t-talba attrici wkoll abbazi tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenuta, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi z-zwieg bejn il-kontendenti tas-6 ta' April 1974 u dan skond id-dispozizzjonijiet tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-ispejjez kollha kontra l-attur.

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
30 ta' Ottubru 2002

Mario Debono
Deputat Registratur
30 ta' Ottubru 2002